

Apropos spekulantar

Í Dimmalætting 1. mars hevur Osmund Justinussen grein, sum hann nevnr: Spekulantarnir, hvørjir eru teir?

Aftan á at hava lisið greinina, har hann m.a. tekur meg sum eitt dømi um ein politiskan spekulant, haldi eg ikki at eg bert kann lata hetta fara aftur við bordinum, men feli meg noyddan at gera nakrar viðmerkingar.

Innan tær samfelagsskipanir, sum vit liva í, fara altíð at vera spekulantar og spekulatió, og givið er, at ein spekulatió ella ein spekulantur ikki altíð eiga at vera skilt sum nakað negativt, heldur tvørturímóti vil eg siga. Tað er avgjørt ikki negativt, at tað eru nógvar og goðar spekulatióir og nógvir goðir spekulantar, sum við sinum spekulatiónum kunnu skaffa pening til landið og til okkum øll, tað eiga vit at vera væl nøgd við.

At orðið spekulantur hevur fingið ein negativan tyding í Føroyum hevur uttan iva sin uppruna í, at onkur hevur skapt sær inntøku gjøgnum spekulatió, tað verði seg í ognarkeypi, ognarsølu ella á annan hátt. Hetta hevur verið fatað negativt, oftað grundað á ta «føroysku grundlögin», sum visir seg at vera «jantelögin» ella á nationalsjúkuna, sum er øvundsjúka.

Tað negativa slagðið av spekulatió og spekulantum er, tá personur fær vinning úr skipanum, sum so aftur gera tað, at aðrir borgarar í samfelagnum mugu gjalda afturfyr hansara spekulatió.

Hetta kann gerast inn-ann fleiri skipanir, t.d. kann tað vera spekulatió í sosiallögum, tað kann vera spekulatió í rentuskattalögini, tað kann eisini vera politisk spekulatió, sum Osmundur púra rætt nevnr. Vit kundu hildið fram við nógvum øðrum økjum, har negativ spekulatió kann fara fram.

Lögir verða settar í gildi í samfelagnum, men vit vita øll, at eitt er «lovens ánd» og eitt annað er «lovens bogstav». Hvussu lögirnar verða nýttar ella tulkaðar er ógvuliga nær tengt at tí handilsmorali, vit hava, og hesin hevur so aftur tilknýti til tað umhvørvi, vit eru uppald í og ta muru, ið har er til staðar.

Eitt orðatak sigur: «Tann, ið hugsar ílt, hann ílt ger». Eg kenni Osmund sum ein drivandi mann. Politiskt eru vit ikki altíð

tjak

samdir, langtífrá tí, men eg veit, at hann drivur á og roynir at fáa nakað av skafti. Ti eri eg eitt lítið sindur orkymlaður av skrivningini hjá honum, og tí sum hann framførir í hesi greinini um politiska spekulatió, sum viðvíkur mær persónliga.

Givið er, at í okkara landi fer eisini fram politisk spekulatió, har politikarar royna at seta ymskt í verk, sum bert er gjørt við einum í huga og tað er at koma inn aftur á ting ella at fáa persónligan vinning.

Uppgávan hjá einum politikara er — eftir minum tykki — at skapa øðrum fyrirteytir at virka undir. So verður tað upp til veljararnar, um teir velja viðkomandi politikara inn á ting. Hesin eigur tá at arbeiða út frá teimum hugsjónum, sum hann fortaldi veljarunum um aðrenn valið. Ger hann ikki tað, misnýtir hann sitt starv og misnýtir tað álít, hann hevur fingið sum tingmaður.

Í greinini tekur Osmund meg sum dømi um ein politiskan spekulant. Hann skrivur soleiðis: «Ein annar politiskur spekulantur hugsar: Faa vit bygt eitt surimivirki og eitt frystivirki í bygðini, har sum eg eri búsettur, ja, so komi eg inn aftur á ting næstu ferð. Landið kann jú veðhalda. Ráveran til virkið er ikki tryggjað, men hvat ger tað. Húsið er jú ikki liðugt til næsta val, men tað er í gerð, so eg havi nakað at visa á, so tey fara uttan iva at velja meg aftur næstu ferð. Eg havi jú eisini vissað mær 6 ára fjarløyvi frá øðrum almennum starvi, so har kann eg altíð venda aftur, tað illa stendur til». Hetta vóru orðini.

Viðvíkjandi minum far-

loyvi kann eg upplýsa Osmundi Justinussen um, at í norðnum arbeiði verða fólk «lænt út» í ávíst áramál og kunnu síðani fara aftur í tað starvið, tey høvdu ella líknandi starv innan tað umsiting, tey komu frá. Avisar reglur eru galdandi hesum viðvíkjandi og hesar reglur hava eisini verið galdandi í minum fori.

Hvi hetta skal vevjast upp í eina grein um politiska spekulatió, skilji eg ikki. Har má vera okkurt spinnandi galið í hugaheiminum hjá greinskrivaranum.

Viðvíkjandi restini av tí, sum Osmundur nevnr minna spekulatió í politikk, kann eg upplýsa, at eg sat á tingi í 4 ár fyrri javnaðarflokkinn og varð valdur í Norðstreymoyar valdomi. Í hesum tíðarskeiðinum royndi eg eftir besta førminni at taka avgerðir, sum vóru í tráð við floksskránnar og at skapa fyrirteytir fyrri teir veljarar, sum høvdu valt meg inn á ting, soleiðis at vinnulíkindi kundu skapast í Norðstreymoy.

Har kom eisini nakað av skafti tey árin. Okkurt gekk væl, meðan annað gekk minni væl. Viðvíkjandi Blue North, sum sipað verður til í greinini, er at siga, at Norðstreym er eitt øki, sum hevur fingið tillutað litla botnfiskakvotu og fiskiløyvi finst so at siga ikki millum Vestmanna og Vik. Ti mettu menn í Kollafirði, at okkurt mátti gerast fyrri at skapa varandi vinnu í bygðini. At dugva uppá Suðurstreym og virksemað har ella uppá alment byggivirksemi, tað for ikki at ganga í longdini. At hetta sjónarmiðið var rætt, tað prógvar tíðin í dag.

Farið varð til verka og ætlanin at gera eitt goðskingavirki, sum skuldi nýta surimi sum rávoru, var tekniskt í lagi. Eitt, sum vantaði, var at ikki nóg nógvar peningur var tókur til at byggja virkið út sum tað skuldi, og frystigoymslan kom ongantíð upp, sjálvt um figgiving fekt stíl vega.

Tá virkið byrjaði vóru fleiri rávoruframleiðarar — triggir í nánd her hjá okkum, so tann síðan var í lagi og roynt varð so eina tíð at framleiða og marknaðarføra.

Eg lutók ikki í arbeiðinum har. Eg var ongantíð í nevndini á Blue North, men eg gjordi alt tað, eg var mentur at hjálpa teimum, og hetta metti eg at vera mina skyldu sum

tingmaður og sum borgari í Kollafirði.

Uppundir valið í 1988 var stórir valfundur her norðuri — tað var í einum tíðarskeiði, tað tað sá út til at fara at ganga hjá Blue North. Tað var ikki eiti á, sum teir menn, sum í dag sita á tingi, royndu at undirstrika, at nú var alt so ógilega gott. Tað galt bert um at fáa Thomas Arabo burtur frá øllum har norðuri, so kom alt at ganga uppá stás.

Hatta við stásinum siggja vit ikki nóg til, men tann demokratisk domurin var so tann, at norðstreymoyingar valdu aðrar umboðsmenn inn á ting, og tað má so vera.

Eg kann skoyta uppi, at eg eri harmur um, at virkið ikki gekk. Kortini undrist eg yvir, at virkið sleppur at standa fyrri einki, tí ábendingar vóru um, at

hatta var ein gongd leið.

Restin av ætlanini, sum óivað enn kann gerast veruleiki, er sum skapt til ta nýggju skipanina viðvíkjandi rávorubýtunum. Kundi hent, at onkur fekk hug at fara í holt við okkurt har á leið, tí er tað nakað øki, sum er hart rakt av skerjingum frá almenntari síðu, so er tað Norðstreym. Tað er eingin löyna, at tað almenna er nóg tann størsti arbeiðsgevarin her á okkara leiðum.

Nei, Osmund Justinussen. Vit kunnu hava nógvar metingar um, hvat ið hendi og fór fram í árunum frá 1984 til 1988, men at skjóta nær politiska

spekulatió í skógvarnar til egið gagn, tað finni eg meg ikki í og mini ráð til tin eru, um tú framhaldi andi ætlar at skriva í bløðunum. Halt teg til at skriva um skip og fisk, tí har ert tú á heimavølli og har ert tú rættiliga goður.

Ein av samfelagsins grundreglum er, at politikarar skulu halda seg til politikk og ikki spæla teknikarar, og at teknikarar skulu halda seg til teknikk og ikki spæla politikarar.

Tá hava vit bytt arbeiðið upp og tá gongur alt nóg betur.

8/3-1990

Thomas Arabo

DYGDAR HURÐAR OG VINDEYGU

- framleitt eftir tínum ynski og máti
- einki viðlíkahald, tætt og litektað við 5-10 ára garanti.

Føroysk framleiðsla úr plasti og aluminium frá Kømmerling - nr. 1 í Føroyum.

- VINDEYGU
- ÚTHURÐAR
- ALTANHURÐAR
- SKJÓTIHURÐAR
- ÚTISTOVUR o.l.

SKJÓT
AVGREIÐSLA

**FØROYA
GLUGGI**

Søla/skrivstova:
Tlf. 32411/10911
Telefax: 33073/14742